

Tarih

Tahsin SARIBIYIK

OSMAN TUFAN PAŞA

Değerli okuyucular,

General Osman Tufan Paşanın; Kilikya Doğu Bölgesi Milli Hareketler ve Kozan Sancağı ile Mülhakatının Kurtuluş Hatıraları kitabında yayınlanmış olan Andırın başlıklı bölümü sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Andırın:

İkincikanunun 336 kışında, Andırın'a geldim. Andırın bahsi üzerinde biraz durmayı faydalı buluyorum. Coğrafi vaziyeti ile halkının yaradılışında, işimize yarar vasıfların bulunuşu, benim vazifemi çok kolaylaştırmıştı. Andırın, Göksun kazasına tabi olduğu halde, Maraş'la daha çok tanışır. Okuryazarları çoktu. Havadise meraklıdılar, haksızlıktan çok şikâyet ederler. Bu hususta birazda yaygara yaparlar. Havadis duymayı ve toplamayı çok severler. Duyduklarının tahlil edeler, derebeyleri gibi orada da kabile şerafeti taşıyan ağalar vardır. En ilerileri yaycıoğlu İbrahim ağadır. Birbirlerinin gizlice kıskanırlar, hükümete yakınlığı severler, fakat tenkit ederler. Yurtlarının severler, esareti katiyen çekemezler. Hür yaşamak kanuna itaat etmek, yaradılışlarına yatkındır. Çok muti fakat adaletsizliğe karşı çok şikâyetçidirler. Şimalden cenuba, Osmaniye' ye doğru uzanmış, şimali ormanlık, cenuba gidildikçe fundalık ve münbit, arazi mükemmeldir. Yukarı ve aşağı Andırın namı ile iki yeri vardır. İkisinin ararsında dağlık ve küçük, küçük köyle, obalar kurulmuştur. Kadirli den keşiş suyu ile Ceyhan ve Cebelibereketken Ceyhan suyuyla ayrılmakta ve arazisi dağlıktır, ormanlık, fundalık olduğu için Fransızlar Andırını fiilen işgal edememişler, bunlardan adeta korunmak lüzumunu gördüklerinden, şark ve cenup taraflarına karakollar tesis etmişlerdir. Andırın şimalden cenuba uzanan arızalı ve ormanlık geniş arazisi ile Kadirli ve Maraş arasında Fransız işgal mıntıkasına bir kama gibi girmişti. Andırının arazi vaziyetiyle halkının müsait ahvali, bizim için, Milli Teşkilat temelini kurmaya çok elverişli idi.

Aşağı Andırında Yaycıoğlu İbrahim ağanın misafir odasında misafirliği muvafık bulduk. Her misafir ve yolcu gibi bize de umum arasında sofrayı çıkarılıyor, izbede hayvanımıza üç okka arpa veriliyordu. Aynı odada hacı toplamak için gelmiş Mekkeli bir Arap delil ile temelli misafirlerden yetmiş beş yaşında Çerkez Uzun Salih ve katırcılardan her gün gelen geçenler, bir arada bulunuyorduk. Ben Hafız Efendi adıyla tanındım, nereye gideceğimi kimse sormadı, esasen herkese sorulmazmış, sormak adaba mugayirmiş. Birkaç gün sonra Kurtoğlu ile diğer arkadaşlarım, canları sıkıldığından beni İbrahim Ağanın odasında yalnız bırakarak Kozan'a sapa dağ yollarından Develi'ye davet ettiler. O istikametten geçecek yolları biliyorlardı. Bütün köylüden benim yalnızlığımı acıyan merhametli bir teveccüh kazandım. Ocak başında yerim belli idi. Devamlı ve muteber misafirlere şekerli, diğerlerine sade kahve vermek adet idi. Bana şekerli kahve vermeye başladılar. Geceleri köy odasına herkes toplanır, akla gelmeyen

münakaşalar açılır ve hatta bazen fikirlerini müdafaa etmek için ciddiyetle çekişirlerdi. Bu anda hakimane ve muslihane tavassutumla ara bulmayı fırsat bilirdim. O sıralarda Maraş ta muharebeler başlamıştı oradan gelen havadislerle düşman aleyhine ve fedakârların lehlerine köylünün fikirlerini uyandırmak fırsatını buldum. İbrahim Ağanın damadı Maraşlı Hacı Evliye Efendi dır, çok fedakârlıktan sonra şehit olmuştu. Bizim Andırında silahlı teşkilatımıza bu da sebep oldu. Silah bulmak mümkün değildi. Kadirli Osmaniye Ceyhan Fransızların elinde olduğu için, teşkilat ve silah ismini anmak kolay değildi her an baskın bekleniyordu. Herkes silahlanmaya heveslendi yalnız halk çok fakır olduğu için para ile silah alamıyorlardı. Halk arasına bir propaganda başladı: Silah almak için öküzünü satmak sevaptır. Öküz parası gören düşman içindeki Çerkezler Fransız askerlerine aldıkları silah ve cephaneleri, daha pahalıya, Andırın köyleri kenarlarında kurdukları silah pazarlarında sattılar. Yavaş yavaş silahlanmaya başlanmıştı. İbrahim Ağanın piriç tarlalarını domuzlar tahrip ettiği için, bir gün silahı olanları topladık, süreğ avı yaptık, silahlı grup ismen kaydedildi. Bunlardan heveslilerini ve beceriklilerini Maraş'a yardım için gönderdik. Maraş'a yardım eden Fransızlara mani olmak için, Haruniye civarında tren yollarını ve köprüleri tahrip ettiler. Ufak olmakla beraber, çete hareketleri merkezden uzakça yerlerde başlamıştı. Bu suretle Fransızları şaşırtmayı ve inisiyatifi ele almayı düşünüyorduk. Bazı hadiseler, işimize yardım etti. Fundalıklar içersine gizlenmiş birkaç silahlı hırsız, köylünün hayvanlarını çalmaya alışmışlar. Bu hırsızlar, gözü pek, cesur, fakat hırsız olduklarından vatani işlere yaramaz olduklarını anlamıştım. Bir gün bizim misafir odasına, silahları ile gelmişlerdi. Gözleri korkmuyordu, kendileri ile istihza ettim. Erkeklik bumudur? İşte düşman, gidiniz, yol kesiniz, hayvan alınız, silah alınız satınınız, hem adınız anılır, hem para kazanırsınız, köylülerden ne istiyorsunuz? Gibi sözlerle utandırmaya uğraştım. Utanmadılar, fakat ümitle gözler parladı. Bu dediğin nerededir? Diye sordular. O zaman, Kozan' dan Haçın'a Fransızlar, cephan ve silah sevk ediyorlardı. Kendilerine bu işi gösterdim. Kayboldular, birkaç gün sonra sivil elbise giymiş, kravat takmış olarak geldiler. Bir Fransız kafilesini pusuya düşürdüklerini ifade ettiler. Ertesi günü, Kozan şimalindeki bir köy eşrafından ve Deli Hacı Ağa ismiyle anılan bir zat odaya telaşla geldi ve bize bağırarak, kabahatimizi anlatmaya başladı. Meğer Fransız kafilesine pusu kurduklarını söyleyen hırsızlar, yalan söylemişler, hacının evine misafir olarak gitmişler, gafletinden istifade ile Hacı'yı soymuşlar. Hacı yana yakıla derdini dökerken, o anda bir haber getirdiler. Kozan'dan bu gün kırk katırlık bir cephan kafilesi Haçın'a hareket ediyor, derhal Hacı'yı davasından vazgeçirdik, köylerine koşmasını ve adamlarıyla Karga pazarında pusu kurarak bu kafileyi ele geçirmesini istedik. Hacı her şeyi unuttu ve derhal koştu, birkaç gün sonra işittik ki; hacı, güzel bir muvaffakiyet elde etmiş. Bu suretle Haçın- Kozan yolu, Fransızlar için tehlikeli olmaya yüz tutmuştu. Artık oralarda daimi müsademeler başlamıştı.